

Притисак да урадите "праву ствар" може заиста да буде превелик.

Заправо, толико велики да ћете на брзину прекршити и сопствена процесна правила, да не говоримо о превиђању споредних принципа, као што је вријеме за трезвено разматрање и пружање прилике свим заинтересованим странама да кажу своју ријеч. Све се, 15. јануара 2009. године, догодило тако беспријекорном брзином, политички коректном, да је Европски парламент већином од преко 500 гласова, која нас враћа у доба Врховног совјета (22 уздржана, девет против), изгласао резолуцију којом се 11. јула објављује као дан сјећања на геноцид у Сребреници.

Ствар постаје занимљива када се узме у обзир да је неколико нацрта сребреничке резолуције било поднесено једва три мјесеца прије тога. Под таквим околностима, први корак уобичајене процедуре био би, не само усклађивање разних предложених нацрта, већ, што је много важније, заказивање јавне расправе од стране задуженог парламентарног одбора, гдје би све заинтересоване стране имале прилику да учествују и да објасне свој став по меритуму овако важног питања. Правило 114 (2) Европског парламента оставља јак утисак да би управо то био правилан поступак: "Приједлози (политичких група) доставиће се одбору који је задужен за њихово разматрање. Тамо гдје је то прикладно, одбор ће текст затим доставити парламенту, у складу с поступком који ова правила предвиђају."

Параграф 3 истог правила наставља: "У случајевима гдје подноси извјештај, задужени одбор доставиће парламенту приједлог за препоруку Савјету, уз кратко објашњење..." Оваква правила, која подстичу на поштовање суштинских ознака демократске праксе, на примјер "разматрање" (за разлику од прогуривања), нису само врло трезвена, већ су, штавише, у складу и с Правилем 96 (1) Европског парламента, које с елоквентном једноставношћу од посланика захтијева сљедеће: "Парламент ће обезбиједити највећи степен транспарентности у свом раду..." Ако обратимо пажњу на неке појединости из резолуције, можда ће нам постати јасно зашто су се њени спонзори определијели за брзометни поступак као најпожељније рјешење. Ту се, на примјер, помиње "покољ, након пада Сребренице, више од осам хиљада мушкараца и дјечака Муслимана, који су били стријељани по кратком поступку, од стране босанских Срба". Да ништа не би било

пропуштено, додаје се још и депортација хиљада жена, дјеце и престарјелих особа, те силовање великог броја жена.

Да је била заказана јавна расправа по меритуму резолуције, нема сумње да би парламентарни одбор о Сребреници сазнао низ корисних ствари, а најважније да уопште није тачно да је осам хиљада Муслимана било поређано, па постријељано. Највећи број могућих жртава сребреничког масакра могао би да буде око 3.400, под претпоставком да сваки судско-медицински извјештај, без даље анализе, буде прихваћен као доказ стријељања, што ни теоретски није могуће.

Разлог је јасан. Преко 50 одсто постмортем извјештаја односи се на дијелове тијела, као што је вилица или бутна кост, које су ревносни стручњаци Тужилаштва Међународног трибунала у Хагу уздигли на статус случајева, али на основу којих није могуће извући никакав поуздани закључак о узроку или начину смрти. Штавише, у око 50 одсто случајева, стручњаци Тужилаштва сами су, у својим налазима, признали да нису у могућности да утврде узрок и начин смрти, без обзира на очигледну мотивисаност да установи која их је запослила доставе резултате који ће је задовољити.

Резолуција, ипак, садржи једну тврдњу која је, у суштини, тачна: "... упркос огромним напорима који су до данас били уложени, са циљем да се пронађу и откопају масовне и појединачне гробнице жртава, претраге које су до сада биле предузете не дозвољавају потпуни увид у догађаје у Сребреници и око ње." То је тачно, јер заиста постоји велики број питања која су без одговора. Али, ако смо се у томе сложили, одакле онда толика журба да се изведу категорички закључци и да се припише кривица?

Чињеница да је на пленарној дебати у Европском парламенту, од укупно 785 потенцијалних учесника, проговорило само десетак, и то највећим дијелом из редова предлагача ове резолуције, потврђује сумњу да се радило о режираној представи, а не о правом парламентарном поступку који би могао да послужи за примјер младим демократијама Источне Европе.

(Димитар Стојанов је посланик бугарске коалиције "Напад" у Европском парламенту; текст је објављен у бањалучком дневнику "Фокус", 31.1.2009.)